

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

21e jaargang nr. 6

4 februari 1968

administratie

postbus 114, Utrecht

tel. 030-24641

postgiro 58 t.n.v. Woord van de Week

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 7,50 per jaar

Overige landen f 10,— per jaar

losse nummers f 0,50

verschijnt wekelijks

Wat betekent voor mij het humanisme?

In de laatste klassen van de h.b.s. en een stuk of wat jaren daarna ben ik een echt zoekertje geweest. Al jong geïnteresseerd in de politiek zocht ik allerlei activiteiten die een oplossing moesten bieden. Maar ik geloof, dat een mens die niet alleen maar doe-mens is, die zich af en toe ook wel eens afvraagt waaróm hij die dingen eigenlijk allemaal doet, het een of andere houvast in het leven nodig heeft, dat buiten zulke activiteiten ligt, dat er de achtergrond of zo u wilt de basis van moet zijn. Ik zocht het in verschillende kerken, voerde gesprekken met dominees en kwam wel wát, maar niet voldoende verder.

Van het Humanistisch Verbond had ik nog nooit gehoord tot een vriend mij in 1951 op het bestaan daarvan wees. Ik ging als „belangstellende” naar een paar bijeenkomsten van de Humanistische Jongerengemeenschap en jawel: dat was het. Nou ja, natuurlijk niet de oplossing van alle levensvragen of een ander grootdoel-met-hoofdletters dat ik nu bereikt had, maar precies de levenssfeer waarin ik mij thuisvoelde. En als u mij nu vraagt wat dat humanisme vandaag de dag voor mij betekent, dan is dat nog precies die levenssfeer, dat klimaat van een zeker houvast, met daarnaast het weten dat er ontzaglijk veel is dat wij gewone stervelingen niet weten, en ook niet weten kunnen. Die levenssfeer is mijn sfeer en daarom ben ik humanist.

Misschien ben ik dat wel altijd geweest, maar toch heeft het georganiseerde humanisme mijn hele instelling verdiept. Ik had de H.J.G. niet

willen missen (al was het alleen maar omdat ik er mijn vrouw gevonden heb), maar ik heb door het humanisme vooral toch geleerd, dat het mogelijk is in een schijnbaar zo zinloze wereld je eigen leven een zin te geven.

Na een paar jaar lidmaatschap ben ik ander werk gaan doen: ik heb er jarenlange avondstudie voor over gehad, omdat ik meende dat wat ik eerder deed niet voldoende was om voor mijzelf het leven de moeite waard te maken. En dat móet: een mens moet zin en betekenis aan zijn leven geven door het voor zichzelf de moeite waard te maken. Misschien dat zo'n leven vooral daardoor ook voor anderen iets te betekenen kan hebben.

En dan vind ik het Humanistisch Verbond ook nog een heel nuttige instelling om al zijn geestelijk werk en vooral als vernieuwingsbeweging in een nogal dogmatisch landje, maar dat kan niet allemaal op één bladzij.

personalia

R. de la Rie, geboren in 1929 in Leiden. H.B.S. in Arnhem en Amsterdam, N.O.I.B. te Nijnerode-Breukelen. Behaalde na twaalf ambachten en dertien ongelukken in de exporthandel en de commerciële journalistiek de akte Nederlands-m.o.B en is sinds 1959 leraar aan het Gemeentelyceum in Vlaardingen.

Oud-voorzitter van de H.J.G., redacteur van Mens en Wereld en voorzitter van de gemeenschap Vlaardingen-Maassluis van het H.V.

Durven weten wat waar is

In de maand februari is al vele, vele malen de dood van Multatuli herdacht. Deze was indertijd op 19 februari 1887. Nu kun je natuurlijk je schouders ophalen: wat is de zin van die moedwillig herhaalde plechtigheden?

Multatuli was een indrukwekkend schrijver. Misschien was hij wel zo ongeveer de enige uit onze oudere literaire geschiedenis van wie het werk nog voor grote stukken goed leesbaar is. Bij het voorbereiden van dit betoog las ik weer zo'n serie van korte gebijtelde zinnen van hem — als deze: „Wie u zelfvernederend voorstelt als een deugd, is een bedrieger” — en „Aan niets twijfelen is het zekerste middel om nooit iets te weten” — en „Het uitroeien van één vooroordeel is meer waard dan 't bedenken van tien nieuwe stelsels”.

Maar om over dit schitterende talent te spreken behoeft je niet te wachten tot 2 maart — zijn geboortedatum in 1820 — of tot de dag van zijn sterven.

Inderdaad hebben humanisten en vrijdenkers — die deze strijdbare, bewegelijke man als een groot voorganger beschouwen — geen gelegenheid laten voorbijgaan om hem en zijn werk een eresaluut te brengen. Maar zij hebben daarbij niet gewacht tot een traditionele gewoonte hen de mogelijkheid bood.

Dat ik in deze toespraak Multatuli aanhaal is maar 'n beetje toevallig.

In een reeks van betogen over de eigenaardigheden die de humanistische levenshouding kenmerken, kan een goed, desnoods uitzonderlijk voorbeeld verduidelikend werken. En in dit verband was Multatuli een man die in sterke mate humanistische kenmerken bezat en die eigenaardigheden bewust, vaak in strijd met zijn neigingen had ontwikkeld.

Multatuli stierf op 67-jarige leeftijd, vermoeid van een voor die tijd erg lang leven dat vervuld was van innerlijke en uiterlijke strijd, optornend tegen de eigen weerbarstige natuur en tegen golven van onbegrip, onverschilligheid in een wereld die kraakte van de huichelachtigheid. Voor velen is hij in zijn leven en werken de verpersoonlijking van de energie geweest. Niet toevallig gaat er van zijn werk een grote bekoring uit naar jonge mensen. Zij die hem persoonlijk kenden getuigen van zijn bewegelijkheid, zijn levendig optreden, zijn scherpte, zijn intelligentie, zijn onuitputtelijkheid. Hij heeft ongelofelijk veel gepresteerd. Gezien de geringe tijd die hij, alles bijeengenomen, aan zijn literaire werk heeft besteed, bracht hij verbazend veel voort.

Goed berekend schreef hij 10.000 bladzijden druks in nog geen zes jaar tijds — waarbij men bedenken moet dat hij moeilijk schreef en elke bladzijf verscheidene malen herschreef.

In geweldige tegenstelling tot deze blijkbaar bruisende energie, staat voor kenners van zijn brieven en dagboeken de gedurende zijn gehele leven steeds aanwezige neiging tot zwaarmoedigheid. Onder één van zijn portretten schreef hij: „Men meent dat ik opsta tegen alles. Och als men eens wist hoeveel dingen ik voor heilig houd”. In feite verlangde hij de laatste jaren naar zijn dood. „Als het leven een

schaakspel was”, schreef hij aan een vriend, „dan gaf ik het op”. Hij kon de gedachte niet goed verdragen dat hij in de strijd om het recht in zijn leven remise zou moeten aangaan.

De grote crisis van zijn leven lag rondom zijn 30e jaar. En wat hij toen beleefde is een schoolvoorbeeld van wat wij een echte identiteitscrisis noemen — een periode van kwellende onzekerheid omtrent zijn vermogens en zijn bestemming. Op een hoogtepunt in zijn carrière, als Secretaris van de Residentie Menado, pas getrouwd — vraagt hij zich af wat hij nu *eigenlijk* tot stand heeft gebracht, wat hem te doen staat. Aan een bevriende uitgever in Nederland schrijft hij dan in de lange tropische avonden een lange brief waarin hij vertelt dat hij er zich van bewust is op een keerpunt in zijn leven te staan. De gehele scala van crisisverschijnselen vertoont hij zonder er één over te slaan. Lichamelijk voelt hij zich lam en akelig, met hoofdpijn, duizelingen en hartkloppingen. Geestelijk zwaait hij heen en weer tussen onredelijke hevige angsten over kleinigheden en vlagen van hemelbestormende voornemens. Hij schrijft: „Ik ben zwanger van denkbeelden: over weinige dagen ben ik 31 jaar, het is tijd, tijd, — nu of nooit, dat is: *weldra* of nooit. 31 jaar! En ik heb nog niets gedaan!”

Van dit moment af krijgt zijn leven, eerst in luttele symptomen, later duidelijker, zelfs op historische schaal, de bekende trek van de man die *optreedt* — die zich een doel stelt en als het ware een *uitdaging* van het leven aanvaardt. Later — na het drama van Lebak, als hij de Max Havelaar en de eerste onvergetelijke bundels Ideeën al geschreven heeft, zegt hij tegen een vriendin: „Ik geloof niet dat er een God is, maar wel droom ik mij een goed, wijs, almachtig wezen, en altijd was 't me of hij me vragen zou: Hoe heb je 't zo'n beroerde boel kunnen laten? Ik: Hoe heb je 't zo'n beroerde boel gemaakt? Hij: Ach, 't was juist om te zien of je 't veranderen kon, 't was een proef.”

Deze eigenaardigheid: het leven in enige zin als een uitdaging te beschouwen, een opgave om er iets van te maken als een bouwwerk, om zinvol, betekenisvol te functioneren, is bepaald één van de meest wezenlijke humanistische kenmerken. Dit leven is ons doel. En *wij* zijn het die bouwen of vernielen.

Multatuli toonde deze fundamentele eigenschap in uiterst sterke, eigenlijk wel krampachtige mate. Het dramatische verloop van zijn leven heb ik hier als voorbeeld gekozen, maar niemand zal gehouden worden het in *die* vormen na te volgen. Op zeker moment in zijn leven legde hij zijn pen neer en schreef niets meer. Toen zijn vrouw Tine gestorven was en het hem duidelijk werd dat niet veel van zijn idealen op korte termijn verwezenlijkt zouden worden, heeft hij het schrijven gestaakt — en de laatste twaalf jaren van zijn leven kwam er niets meer uit zijn handen. Dit is een tamelijk uniek verschijnsel in de geschiedenis van de cultuur. In geluidstermen uitgedrukt: de stilte die na 1875 in zijn leven heerste maakte eerst duidelijk hoe doordringend zijn stem tevoren

had geklonken.

Natuurlijk werd de heftigheid van zijn reacties veroorzaakt door zijn typische aard en de bijzondere omstandigheden van zijn persoonlijke leven. Daar zijn boeiende veronderstellingen over te geven, maar dat kan ons hier niet bezig houden. *Hier en nu* heb ik hem willen tonen als een uitzonderlijk exemplaar van menselijkheid dat zichzelf met kracht en inspanning, met onverschrokken eerlijkheid vooral, door het leven leidt. Niet over stukgelopen paden, niet volkomen de dupe van natuurlijke voorkeuren — maar zichzelf normen stellend en *daarvoor* met zijn leven *instaaude*.

Er lag iets onverwachts in het optreden van Mulatuli. Niet alleen doordat hij een geweldig geluid was in het knusse land.

Hij was ook *anders* dan men het tegenovergestelde van gezapig zich voorstelde. Hij had alle gemakkelijk uit te spelen kaarten in handen om een hartstochtelijk roeper om recht en waarheid (met hoofdletters) te worden. Maar hij vroeg om wat *anders*. Hij stelde niet tegenover de menigvuldige stelsels van onrecht een nieuw stelsel van wordend onrecht — of tegenover de leugens van zijn tijd de leugenachtige waarheden van morgen. Hij heeft met leven en werken het eeuwige *probleem* van waarheid, recht en schoonheid als actualiteit gesteld. Hij bracht de voosheid, de belachelijkheid en de misdadigheid van *eeuwige* waarheid, *eeuwig* recht en *eeuwige* schoonheid aan het licht.

Hij stelde waarheid, recht en schoonheid voor als voortdurende *opgaven*. Door de *gerechtigheid* te verlossen uit ontbindende *rechtsregels* en de menselijke waardigheid als taak te stel-

len: „De hoogste roeping van de mens is mens te zijn.”

Precies zó heeft hij met het andere grote woord: waarheid, geen genoegen genomen. In de eeuw van het vanzelfsprekende *ja* of het even gemakkelijke *nee*, heeft hij in ons allerm minst twijfelzuchtige land de *systematische twijfel*, de redelijkheid geproclameerd: „Mischien is niets geheel waar, en zelfs dat niet.” Niet anders deed hij met betrekking tot de schoonheid: „Er zijn dichters die verzen maken”. Met andere woorden: het ware dichterschap, de echte poëzie is slechts ten dele met de georganiseerde literatuur verbonden. Hij zei ook: „Ik schrijf zo goed doordat ik eigenlijk helemaal niet schrijven wil.” Hij had wat te zeggen. Deze geweldige, voortdurende relativering van alle vanzelfsprekendheden van het dagelijkse leven heeft hij zeker niet spelenderwijs — zoals dat leek — bevochten. Steeds zette hij een groot stuk van zijn verworven zekerheden op het spel.

Al jong liet hij het geloof van zijn ouderlijk huis los. Later gaf hij het houvast van een voor hem gebaande carrière van predikant prijs. Weer later zijn gevestigde bestaan — en in het vervolg daarvan: al zijn vastheid, zekerheid en veiligheid.

Op het toppunt van zijn zelfkennis omschreef hij precies zijn taak: „Omkeren is mijn métier —” mijn werk bestaat uit het bekijken van de dingen van de andere kant af.”

In zijn grote, soms schitterende geschriften leverde deze boeiende omzwerver de cultus van een nieuwe vrijheid: de bevrijding van zitvlees als taak, de verlossing uit het vast-

Geschiedenis van het Humanisme in Nederland

door dr. A. L. Constandse

„een boeiende geschiedenis van een belangwekkende stroming die veel grote Nederlanders heeft voortgebracht”.

190 blz.

f 8,90

Essays van een Humanist

door Julian Huxley

Nu in nederlandse vertaling.

Enige opstellen van deze bekende auteur, die hiermede een eigen bijdrage aan de humanistische gedachtenwereld levert.

263 blz.

f 14,90

Invloedrijken

Korte beschouwingen over belangrijke figuren, wier gedachten van invloed zijn geweest op de ontwikkeling van moderne humanistische denkbeelden.

73 blz.

f 4,75

De tegenwoordige stand van het wijsgerig denken

door prof. dr. C. A. Mennicke

„vooral boeiend door de beschrijving van de existencialistische levenshouding”.

163 blz.

f 5,50

Jezus van Nazaret

10 visies op de figuur van Jezus Christus, vanuit christelijk, humanistisch en joods, mohammedaans en boeddhistisch standpunt.

108 blz.

f 2,95

Het Humanistisch Verbond

„Sinds de oprichting in 1946 staat het Humanistisch Verbond in de belangstelling... ook van jonge mensen. Wat wil dat Verbond nu eigenlijk? Dit boekje geeft antwoord op die vraag.

Het laat een aantal vooraanstaande humanisten, maar ook tegenstanders aan het woord. Een poging tot eerlijke voorlichting dus...”

141 blz.

f 2,—

Kennis van Goed en Kwaad

door. dr. Libbe van der Wal

„de schrijver richt zich tot de ontwikkelde lezer, van wie hij geen filosofische geschooldheid eist. Hij vermijdt het vaak hinderlijke vakjargon. Zijn betoog is glashelder, zijn wijze van schrijven levendig en boeiend.”

270 blz.

f 6,90

U kunt deze uitgaven bestellen bij het centraal bureau van het Humanistisch Verbond, Postbus 114, Utrecht, bij voorkeur door storting of overschrijving van het verschuldigde bedrag op giro 304960 t.n.v. het Humanistisch Verbond, Utrecht.

Kalender 1968

Deze is wederom in
2-kleurendruk uitgevoerd.
Wij hebben nog een aantal
exemplaren!

De prijs is

f 3,25

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door
storting of overschrijving van f 3,25 op post-
rekening 304960 t.n.v. het Humanistisch Ver-
bond, Utrecht

In de omschrijving: Kalender 1968.

roesten als opgave. Zijn uiterst genuanceerde levenshouding — onbegrijpelijk voor de neeschudders en de ja-knikkers — was in de praktijk van de dag natuurlijk wel wat hachelijk. Hij werd niet gemakkelijk begrepen — maar hij erkende ook: „'t Idee dat men dadelijk begrijpt is veelal 't begrijpen niet waard.” Toch was zijn vrees voor het *misverstand* omtrent zijn werkelijke bedoelingen het grote euvel van zijn leven. Hij kon er niet aan voorbijzien dat zijn omverwerpende redeneringen, zijn kritieken op vrijwel *alle* gevestigde meningen de indruk moesten wekken dat hij geen vaste uitgangspunten bezat. Bovendien betoogde hij dat men er geen principes op na moest houden. Wie echter zorgvuldig luisterde — maar dat is geen gewoonte onder de mensen — die merkte dat de vrijheid van oordelen niet voortvloeide uit onverschilligheid of gelijkmoedigheid, maar uit *strengheid* van opvatting. Om een voorbeeld te noemen, één van zijn bekende Ideeën luidt: Wie een principe voor de dag moet halen om goed van kwaad te onderscheiden, is een schelm.”

Als hij ergens verscheen dan verwachtte men ook de *uiterlijke* verschijning van zijn alles omverwerpende, met elke gevestigde mening in strijd verkerende persoonlijkheid — namelijk een losse, nonchalante, misschien wel ietwat woeste figuur. Tot ieders verwondering maakte men dan kennis met een uiterst correcte, zeer verzorgde, soms zelfs precieuze man.

Zo had hij rondom de kern van zijn alles-omkerende persoonlijkheid een bescherming willen bouwen tegen het *misverstand*: dat vrijheid van denken losbandigheid zou zijn, dat met het verval van de oude waarheden van zijn tijd de leugen zou gaan heersen en dat een literair talent geen zedelijke normen zou behoeven in acht te nemen.

De sterkste indruk die resteert bij nauwkeuriger beschouwing van Multatuli is: de *denkmoed* van deze man: „Het vinden der waarheid”, zei hij, „dat is: het naderen tot waarheid — zou niet zo moeilijk wezen als we minder lafhartig waren. In vele gevallen durven we niet weten wat waar is.”

En hiermee is hij voorbeeldig geweest. Hij heeft inderdaad veel overhoop gelegen met zijn omgeving, zijn tijdgenoten, méér dan enig an-

der auteur van de laatste eeuwen in ons land. Maar veel heviger heeft hij gestreden met zich-zelf, om zijn heel normale behoeften aan vastheid, veiligheid, rust, erkenning, respect en waardering te beheersen en in te tomen teneinde te *durven* weten wat hij als waar en goed en schoon behoorde te beschouwen. Deze denkmoed rekenen humanisten dáárom zozeer tot de criteria van hun ideale levenshouding omdat er zónder een mens zichzelf niet kan worden. Het is de moed om te willen inzien wie een wat men is, wat men kan en waar de talenten *niet* liggen. Het betekent de moed tot bewegelijkheid — tot het loslaten van behagelijke, traditionele bindingen die feitelijk overleefd zijn om zich verder letterlijk te ontplooien door het aangaan van nieuwe hoewel vreemde, ongewone bindingen. Het is de onvergankelijke betekenis van Multatuli, zijn glorieuze waarde, te zijn geweest in deze lauwe gewesten de geestdriftige moralist van de bewuste levensstijl, van de echte toewijding, van de volstreekte vereenzelviging met het leven, hier en nu.

P. SPIGT

Het geld en zijn adel

Krom wangedrocht, door flonkrende satrapen aanbeden — Afgod, waaromheen serviel zij zich om strijd verdringen en vergapen in die stanklucht, lucht waar geen open ziel adem kan halen —

Merk hoe hun praalzucht zich verlaagt, en zij aankruipen om wat gele gunst te schrapen van tussen die twee klauwen en te halen wat er, naar het goor geluk geviel, nog maar te halen valt.

En de Afgod grijnst en zwijgt in alle talen.

Zo naar hun wezen en naar de geboden die van dat rijk van drijfzand en basalt de kern bevestigen. Maar aan de grenzen, daar staan zij pal, op hun beurt als afgoden, de horden van de grauwe buitenwacht bedreigend. En — zolang het uithoudt — deinzen de ontelbaar schamelen, die onderfden, nog voor dat hoog halt, die steile wapenpracht.

Hoe lang nog? — want de goden bleven leven, hoezeer verdonkremaand, en dat gedrocht verfoeien zij.

Eens loopt het spaak,
eens storten, horde op horde,
de toornenden — verdelging om het even —
met losgebrande wraak
en bloeddorst en de storm van hun wanorde,
die lang verkankerde orde, dat slecht rijk,
verwoestend binnen, en de goden springen
hen bij — weer vleesgeworden eerstelingen,
ontembre dieren, en die paren met
vrouwen in de wellust van het gevecht.

Dan, eindelijk, krijgen wondren
weer gelijk
en is het met de wereldstad en met
haar tijd gedaan. Het vuur verslaat het slijk. —

A. ROLAND HOLST
(uit: „de Gids” 1965)

De stem van het Humanistisch Verbond

In zijn vergadering van 5 januari j.l. besloot het hoofdbestuur een verklaring af te leggen inzake de oorlog in Vietnam en deze aan de Nederlandse pers toe te zenden.

Wij laten de tekst van deze verklaring hieronder volgen.

Temidden van de veelvuldige bedreigingen van de vrede in de wereld, krijgt de oorlog in Vietnam door zijn omvang en duur meer en meer een fataal karakter. Daarom dient iedere mogelijkheid om tot een bevredigende beëindiging van die oorlog te komen te worden aangegrepen.

Wij hebben steeds beseft, dat ons een grote terughoudendheid past in zaken waarover op grond van een levensovertuiging moeilijk eenduidige uitspraken zijn te doen, temeer daar in de wereld recht en onrecht zo geschakeerd verdeeld zijn.

Wij hebben er dan ook geen behoefte aan de Verenigde Staten als zondebok aan te wijzen. Maar er zijn morele waarden in het geding die op dit moment tot spreken nopen. Dat besef dringt zich te sterker op, nu de ontwikkeling van de laatste maanden de indruk vestigt, dat deze oorlog geen uitzicht meer biedt, maar partijen veeleer voortdrijft op een weg van zinloze verruwing en vernietiging.

Onder deze omstandigheden is het niet langer aanvaardbaar dat de oorlog in Vietnam meer en meer wordt verhevigd met alle gevolgen daarvan voor de vernietiging van menselijk leven, voor de mogelijkheden tot ontwikkelingshulp en vestiging van de „great society”, voor de ontspanning in de internationale samenleving en voor het risico van uitbreiding van het conflict tot een wereldramp.

Daarom menen wij dat de ogenschijnlijke bereidheid van Noord-Vietnam om vredesonderhandelingen op aanvaardbare wijze te openen, niet mag worden genegeerd. Wij zijn dan ook tot de overtuiging gekomen dat de onmiddellijke en onvoorwaardelijke stopzetting van de bombardementen op Noord-Vietnam en de oorlogshandelingen tegen Noord-Vietnam noodzakelijk is. Wij zien geen overwegingen van prestige of politiek beleid, die kunnen opwegen tegen deze overtuiging, die door diepe bezorgdheid voor menselijkheid en wereldvrede wordt ingegeven.

Wij doen dan ook een beroep op het Nederlandse volk, de politieke partijen en de regering, om met kracht te bevorderen dat deze maatregel verwerkelijkt wordt.

Utrecht, 8 januari 1968.

Het hoofdbestuur van het
Humanistisch Verbond,
Prof. dr. W. van Dooren,
Algemeen secretaris.
Prof. dr. J. P. van Praag,
Algemeen voorzitter.

installatie beroepsraadslieden voor de inrichtingen van justitie

In het Jaarbeursgebouw te Utrecht vond zaterdag 6 januari in tegenwoordigheid van de minister van justitie, Mr. C. H. F. Polak, het Hoofd van Directie Gevangeniswezen, en vele vooraanstaande personen uit kringen van de geestelijke verzorging in Inrichtingen van Justitie, alsmede van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond, de installatie plaats van 10 humanistisch geestelijke raadslieden in volledige dienst, die door het departement van Justitie zijn aangesteld. Tijdens deze bijeenkomst gaf de heer P. A. Pols, centraal geestelijk raadsman van het Humanistisch Verbond te kennen, dat de gelijkstelling met de godsdienstige geestelijk verzorgers hiermede een feit is geworden. Hij bracht dank aan de 60 vrijwillige medewerkers, die gedurende 14 jaren deze moeilijke taak hebben verricht en in deze periode de humanistische geestelijke verzorging een eigen karakter hebben gegeven, waarop de thans aangestelden kunnen voortbouwen. Drs. P. Allewijn, Hoofd Directie Gevangeniswezen, betreurde in zekere zin het vertrek van de vrijwilligers en wel om 2 redenen:

De gedetineerde zou het contact met de vrijwilliger anders kunnen ervaren dan de ontmoeting met de beroepskracht.

Verder loopt de beroepskracht eerder het gevaar van „bedrijfsblindheid” en „beroepsformatie”.

Ook hij onderstreepte het grote belang van het werk, dat de vrijwilligers gedurende deze periode hebben verricht en bracht hiervoor namens het departement zijn dank over. Aan de andere kant achtte hij thans de mogelijkheid aanwezig, door betere contacten met de volledige staf van de inrichtingen, het werk tot nog grotere ontplooiing te brengen.

Hierna werd het woord gevoerd door Prof. dr. J. P. van Praag, algemeen voorzitter van het Humanistisch Verbond. Deze memoreerde met grote erkentelijkheid de medewerking, die hij in de beginperiode en bij de verdere opbouw van regeringswege had ondervonden en noemde in het bijzonder Donker, de heer Lamers, destijds secretaris-generaal bij het departement van Justitie en de heer Toornstra als hoofd van de commissie gevangeniswezen. Prof. van Praag stelde als nadrukkelijke eis, dat het Humanistisch Verbond zou blijven staan op volledige gelijkstelling van de humanistische raadslieden, door het Humanistisch Verbond in staat worden geacht dit werk te verrichten, met de godsdienstige geestelijk verzorgers, ook ten aanzien van de rang, waarin zij worden aangesteld. Deze bijeenkomst werd opgeluisterd door muziek, ten gehore gebracht door leden van het muziekensemble „Syntagma Musicum” en besloten met een receptie.

Humanistische Correspondentiekring voor huwelijkscontacten opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct. aan postzegels insluiten.

(adv.)

anecdotes

De Boeddha vertelde eens de volgende parabel in een soetra:

Een man werd eens aangevallen door een tijger. Hij vluchtte over het veld, de tijger achter hem aan. Hij kwam aan de rand van een afgrond, greep een neerhangende wortel en slingerde zich over de rand. Boven hem snoof de tijger. Bevend keek de man naar omlaag en ontdekte daar tot zijn schrik een andere tijger, die verlangend naar boven keek.

Toen kwamen er twee muizen, een witte en een zwarte, die heel langzaam aan de wortel begonnen te knagen. De man zag een dikke sappige aardbei vlak bij hem. Met de ene arm zich vastklemmend aan de wortel greep hij met de andere hand gretig naar de aardbei, plukte hem en at hem op.

Wat smaakte die aardbei verrukkelijk!

—o—

Zen-meester Hakoein stond bij zijn bureu bekend om zijn zuivere levenswandel. Naast hem woonde een rijke handelaar met een mooie maar wat lichtzinnige dochter. Op zekere dag ontdekten haar ouders dat zij in verwachting was. Ze werden boos en drongen er bij haar op aan te zeggen wie de man was die haar dat had aangedaan. Ze zweeg eerst en noemde tenslotte Hakoein.

In grote woede wendden de ouders zich tot de Meester. Maar alles wat deze wist te zeggen was „Is dat wel zo?”

Nadat het kind geboren was, werd het bij Hakoein gebracht, die het liefderijk opnam en verzorgde, nu toch zijn naam al bezoedeld was, hetgeen hem echter helemaal niet scheen te deren. Hij vroeg en kreeg melk van de bureu en alles wat hij voor het kind nodig had.

Een jaar later kon de jonge moeder het niet meer uithouden. Ze bekende haar ouders de waarheid en noemde de naam van de jongeman die de werkelijke vader was van het kind: een knecht van de visboer.

De vader en moeder van het meisje gingen on-

middelrijk naar Hakoein, verontschuldigden zich uitvoerig, en vroegen het kind terug. Hakoein stemde er zonder meer mee in. Terwijl hij het kind terug gaf, was het enige dat hij zei: „Is dat wel zo?”

—o—

De thee-ceremonie van de Zen-meesters moet worden verricht met een spontaan maar zeer nauwkeurig gevoel voor ritme en verhoudingen. Sen no Rikyu was bekend om die precisie. Eens liet hij een timmerman komen om hem een bloemenstandaard te laten ophangen aan een houten pilaar. De timmerman moest geduldig de standaard omhoog houden, nu eens iets meer naar links dan weer een tikkeltje naar rechts en wat hoger, tot tenslotte de Meester tevreden was over de juiste plaats.

De timmerman, die graag wilde weten of de Meester serieus was, merkte de plaats stiekem met een krasje en deed net of hij de standaard liet uitglijden. Hij verontschuldigde zich, en hield de standaard opnieuw omhoog. „Is dit de goede plaats?” Weer ging het verschuiven, ietsje omhoog, nee, te ver, iets naar links. Nee, een tikkeltje naar rechts, enz. Tot hij eindelijk een positie bereikt had die de Meester beviel. Het was inderdaad heel precies de plaats van de eerste keer.

—o—

Voordat Zen in Japan werd ingevoerd werd de meditatie beoefend door de aanhangers van de Tendai school. Vier van hen spraken eens met elkaar af om een hele week lang geen woord te zeggen.

Op de eerste dag ging alles goed. Maar toen 's avonds de wind opstak en de lamp begon te schommelen, kon één niet nalaten te roepen „Zet die lamp vast”. De tweede leerling verbaasde zich hierover en zei „We zouden toch geen woord zeggen”.

„Jullie domkoppen” zei de derde, „Jullie mogen niet praten”.

Waarop de vierde opmerkte: „Ik ben de enige die niets gezegd heeft”.

K.S.L.

Van week tot week

(Hilv. II) radio

zondag 11 februari 9.45—10.00 uur: M. G. Rood: „De kleinzoon van de volkscommissaris”.

zondag 18 februari 9.45—10.00 uur: H. J. J. Lips: „'n Miljoen humanisten”.

(Ned. II) televisie

maandag 19 februari van 22.30—23.00 uur: „Bezwaren tegen het humanisme” met medewerking van: ds. J. J. Buskes, J. G. Rausch, pater F. Veelturf, prof. dr. W. van Dooren, prof. dr. J. P. van Praag, mr. M. G. Rood.

Regie: Geert van den Bogaard.